

GUVERNUL ROMÂNIEI

SINTEZA

Raportului de control privind verificările efectuate la Ministerul pentru Societatea Informațională și la Ministerul Educației Naționale în legătură cu închirierea de licențe educaționale

I. Aspecte generale privind licențele educaționale

Expresia „**licențe educaționale**” se referă la drepturile de utilizare a mai multor produse software, dintre care unele cu utilizare generală, neavând caracteristici speciale pentru utilizarea expresă în sistemul educației, cum ar fi: Enterprise Desktop Professional Platform, Windows Server, Exchange Server, System Management Server, SharePoint Portal Server.

Din prevederile Anexei nr. 2 – „*Microsoft Campus and School Agreement*” la H.G. nr. 1778/2004 rezultă că licențele educaționale sunt cele destinate unui „*client educațional eligibil*”, expresie care se referă la orice utilizator educațional calificat eligibil pentru licențierea și folosirea produselor în baza programului Campus License sau School License: instituții academice sau de învățământ acreditate, personal didactic, studenți, biblioteci și muzee publice, instituții publice de cercetare ș.a.

Caracterul „*educațional*” al licențelor este determinat de statutul beneficiarului sau natura instituției beneficiare a drepturilor de utilizare a produselor software, care trebuie să facă parte din una dintre categoriile de „*utilizatori educaționali calificați*”.

Reprezentanții Microsoft România S.R.L. au susținut faptul că sufixul „*educațional*” se referă exclusiv la modul de utilizare a produselor software livrate, respectiv în sistemul educațional, fără a se referi la versiuni diferite față de produsele software destinate altor entități.

II. Despre achiziția pentru instituții publice a dreptului de utilizare a produselor software, prin închiriere cu opțiune de cumpărare

A. În temeiul dispozițiilor H.G. nr. 460/2009, Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale a fost împuternicit de Guvernul României să desfășoare procedura de atribuire în vederea încheierii unui acord-cadru multianual, pe perioada 2009-2012, pentru achiziția dreptului de utilizare de produse software prin închiriere cu opțiune de cumpărare, necesare instituțiilor publice beneficiare.

În anexa nr. 2 la hotărâre au fost prevăzute cantitățile și instituțiile publice beneficiare, fiind astfel menționate 29 de instituții și autorități publice, respectiv ministere, oficii naționale, agenții etc., iar pentru fiecare a fost prevăzut tipul și numărul de licențe necesare. Pentru Ministerul Educației, Cercetării și Inovării a fost prevăzut un număr total de 5.294 licențe.

În H.G. nr. 460/2009 nu au fost prevăzute norme referitoare la închirierea licențelor destinate unităților și instituțiilor de învățământ (licențe educaționale).

B. La data de 09.09.2009, Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale a încheiat cu D-con.net AG, lider al asocierii formate din D-con.net AG, D-con.net GmbH, Comsoft Direct AG, Bechtle Holding Schweiz AG și Dim Soft S.R.L., contractul de furnizare produse nr. 35/2009, având ca obiect închirierea pe o perioadă de 3 ani a drepturilor

neexclusive de utilizare a produselor software Microsoft, pentru instituțiile publice beneficiare, menționate în Anexa nr. 2 la H.G. nr. 460/2009.

III. Despre utilizarea licențelor educaționale fără temei legal sau contractual

A. La data de 30.11.2009 a încetat dreptul de utilizare a produselor software destinate unităților de învățământ din subordinea Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, condus, în perioada respectivă de către domnul ministru Daniel Petru Funeriu. Prin urmare, **începând cu data de 01.12.2009, produsele software Microsoft au fost utilizate în cadrul unităților de învățământ fără a exista un temei legal sau contractual.**

B. Reprezentanții Microsoft Ireland Operations Limited au transmis către Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale, domnului ministru Valerian Vreme, și Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, domnului ministru Daniel Petru Funeriu, faptul că ordinul de licențiere „Microsoft School” a expirat la 30.11.2009 și că se impune încheierea unui nou acord pentru licențele Microsoft folosite în sistemul educațional public. De asemenea, aceștia au notificat faptul că, în situația în care nu se încheie un nou acord „Microsoft School”, trebuie să înceteze utilizarea produselor software Microsoft pe toate computerele înscrise în ordinul de licențiere menționat.

IV. Despre temeiul închirierii licențelor educaționale

A. În perioada în care licențele educaționale erau utilizate fără a exista un temei legal sau contractual, cu adresa nr. 10.126/19.01.2011, semnată de domnul ministru Daniel Petru Funeriu, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului a comunicat Ministerului Comunicațiilor și Societății Informaționale necesarul de licențe Microsoft utilizate în sistemul de învățământ, respectiv 179.259 licențe pentru pachete de tip Desktop Educațional și 6.828 licențe pentru sisteme de operare Windows Server. Cu adresa nr. 12211/05.07.2011, ministrul educației, cercetării,

tineretului și sportului, domnul Daniel Petru Funeriu, a solicitat într-un mod ferm și imperativ domnului ministru Valerian Vreme să ia măsurile necesare pentru a asigura licențele necesare în sistemul educațional, în cantitățile specificate în adresa nr. 10.126/19.01.2011. Astfel, în adresa nr. 12211/05.07.2011 s-au susținut următoarele: „**vă solicit luarea măsurilor care se impun din punct de vedere legal pentru asigurarea licențelor necesare în sistemul educațional așa cum reiese din adresa mai sus menționată**”. (s.n.)

B. Împuternicirea acordată Ministerului Comunicațiilor și Societății Informaționale de către Guvernul României prin H.G. nr. 460/2009 a fost limitată la închirierea licențelor pentru produsele software Microsoft utilizate în instituțiile publice, expres prevăzute în anexa nr. 2 la actul normativ menționat. Pentru închirierea licențelor educaționale era necesară extinderea împuternicirii, printr-un act normativ cu aceeași forță juridică, respectiv printr-o hotărâre a Guvernului.

C. Pentru a crea aparența că extinderea împuternicirii de a închiria licențele educaționale se poate realiza fără emiterea unui act normativ, ministrul educației, cercetării, tineretului și sportului, domnul Daniel Petru Funeriu, și ministrul comunicațiilor și societății informaționale, domnul Valerian Vreme, au semnat nota comună denumită „*Notă privind licențele pentru produse Microsoft utilizate de către MECTS în școli*”.

În nota menționată s-a consemnat faptul că acordul-cadru încheiat în baza H.G. nr. 460/2009 „*permite încheierea unui contract subsecvent referitor la suplimentarea numărului de licențe ale MECTS, pentru școli*”. Această afirmație este necorespunzătoare adevărului întrucât dispozițiile H.G. nr. 460/2009 nu au reglementat închirierea licențelor educaționale, ci numai a celor necesare unui număr de 29 instituții publice prevăzute în mod expres în anexa nr. 2 la actul normativ menționat. Pentru Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului a fost prevăzut un necesar de 5.294 licențe, altele decât licențele educaționale.

D. Nota comună denumită „*Notă privind licențele pentru produse Microsoft utilizate de către MECTS în școli*” a fost aprobată de fostul prim-ministru, domnul Emil Boc, și a constituit temeiul încheierii de către Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale cu D-CON.NET AG –

lider de asociere a contractului de furnizare produse nr. 108/17.08.2011, având ca obiect livrarea unui număr de 179.259 licențe pentru pachete de tip ProDesktop și 6.828 licențe pentru sisteme de operare Windows Server. Cantitățile de licențe au fost stabilite în baza adresei Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 10.126/19.01.2011, semnată de domnul ministru Daniel Petru Funeriu.

Prețul total pentru închirierea licențelor, în perioada august 2011 – decembrie 2012, a fost de 13.904.599 EUR, după aplicarea unui discount motivat de faptul că licențele sunt folosite exclusiv în sistemul educațional. Prețul unitar (după aplicarea discountului) a fost de 53,73 EUR/licență/an pentru licențele ProDesktop și 73,01 EUR/licență/an pentru licențele Windows Server.

E. Potrivit dispozițiilor art. 13 din Regulamentul aprobat prin H.G. nr. 561/2009, în scopul exclusiv al informării cu privire la evoluția procesului de soluționare a unor probleme specifice, inițiatorii actelor normative elaborează și transmit Guvernului o notă, însă **„nota nu poate constitui temei juridic pentru elaborarea, avizarea și adoptarea unui act normativ”**. Potrivit dispozițiilor menționate, o notă aprobată de primul-ministru nu reprezintă un act normativ și, prin urmare, nu poate constitui temei juridic pentru modificarea actelor normative, fără a se respecta procedura legală de modificare și completare a acestora.

Împuternicirea acordată Ministerului Comunicațiilor și Societății Informaționale de Guvernul României, prin H.G. nr. 460/2009, a fost extinsă, în mod ilegal, printr-o notă semnată de ministrul educației, cercetării, tineretului și sportului, domnul Daniel Petru Funeriu și ministrul comunicațiilor și societății informaționale, domnul Valerian Vreme și aprobată de fostul prim-ministru, domnul Emil Boc.

F. Prin nota aprobată de primul-ministru, în care s-au consemnat împrejurări necorespunzătoare adevărului, s-a creat aparența de legalitate pentru încheierea contractului de furnizare produse nr. 108/17.08.2011, având ca obiect achiziția dreptului de utilizare a licențelor educaționale Microsoft destinate unităților de învățământ de stat, contract care excede dispozițiilor *H.G. nr. 460/2009*.

V. Situația plăților efectuate pentru închirierea licențelor educaționale

A. Prin aprobarea „*Notei privind licențele pentru produsele Microsoft utilizate de către Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului în școli*”, fostul prim – ministru, domnul Emil Boc, a aprobat și alocarea creditelor bugetare aferente programului „*Achiziționarea dreptului de utilizare de produse software*” pentru anul 2011, în sumă de 20.580.000 RON.

Potrivit dispozițiilor art. 40 din *O.G. nr. 10/2011 cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2011 și unele măsuri financiare*, Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale a fost autorizat „*să suplimenteze creditele de angajament aferente titlului 56 "Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare"*”.

Prin rectificarea bugetară menționată, pentru Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale nu au fost aprobate credite de angajament necesare achiziționării dreptului de utilizare a licențelor educaționale, ci numai credite de angajament pentru proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare, astfel că la încheierea contractului de furnizare produse nr. 108/17.08.2011 au fost încălcate următoarele prevederi legale:

✓ art. 4 alin. (6) din *Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare*, potrivit căroră „*În vederea realizării acțiunilor multianuale ordonatorii de credite încheie angajamente legale, în limita creditelor de angajament aprobate prin buget pentru anul bugetar respectiv*”;

✓ pct. 1 – „*Angajarea cheltuielilor*”, paragraful 9 din *Anexa la O.M.F.P. nr. 1792/2002 pentru aprobarea Normelor metodologice privind angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata cheltuielilor instituțiilor publice, precum și organizarea, evidența și raportarea angajamentelor bugetare și legale*, prevederi care dispun că „*pentru acțiunile multianuale ordonatorii de credite încheie angajamente legale în limita creditelor de angajament aprobate în buget pentru exercițiul bugetar respectiv*”.

Persoana răspunzătoare pentru încheierea contractului de furnizare produse nr. 108/17.08.2011, fără aprobarea printr-un act normativ a creditelor de angajament necesare achiziționării dreptului de utilizare a licențelor educaționale, este ministrul comunicațiilor și societății informaționale, în calitate de ordonator principal de credite, respectiv domnul Valerian Vreme.

B. Potrivit notificării de cesiune nr. 928285/24.01.2012, transmisă de UniCredit Țiriac Bank S.A. către Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale, furnizorul D-con.net AG – lider de asociere a cesionat către bancă toate drepturile izvorâte din contractul de furnizare produse nr. 108/17.08.2009, având ca obiect închirierea de licențe educaționale.

Prin adresa nr. 295/25.01.2012, Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale a confirmat primirea notificării și a transmis UniCredit Țiriac Bank S.A. faptul că se angajează în mod irevocabil să efectueze plata creanțelor cesionate, respectiv să plătească către bancă prețul total de 13.904.599 EUR.

C. Din valoarea totală a contractului subsecvent de furnizare produse nr. 108/17.08.2011, în sumă de 13.904.599 EUR, Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale a efectuat plăți către UniCredit Țiriac Bank S.A., în sumă totală de 8.825.673,50 EUR, după cum urmează:

- ✓ suma de 3.746.748 EUR, cu dispoziția de plată externă nr. 5/4357/28.12.2011;
- ✓ suma de 5.078.925,50 EUR, cu dispoziția de plată externă nr. 5/3248/01.08.2012.

Plata corespunzătoare ratei a III-a, în sumă de 5.078.925,50 EUR, urmează să fie efectuată în perioada 24 – 30 iunie 2013, așa cum s-a stabilit prin actele adiționale la contractul de furnizare produse nr. 108/17.08.2011.

VI. Despre stabilirea defectuoasă a necesarului de licențe educaționale, cu consecința neutilizării acestora

A. Datorită modului defectuos de stabilire a necesarului de licențe educaționale, în contractul de furnizare produse nr. 108/17.08.2011 s-a prevăzut închirierea dreptului de utilizare a unui număr de 179.259 pachete de tip ProDesktop și 6.828 sisteme de operare Windows Server, deși numărul de stații de lucru pe care puteau fi instalate aceste produse software era mult mai mic, respectiv 107.779.

Stabilirea necesarului de licențe educaționale, transmis către Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale prin adresa Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 10126/19.01.2011, semnată de domnul ministru Daniel Petru Funeriu, s-a realizat în mod defectuos, fără a ține cont de configurația hardware a computerelor în sensul suportării de către acestea a unor produse software superioare față de cele cu care au fost dotate inițial.

Prin încheierea contractului de furnizare produse nr. 108/17.08.2011 a luat naștere obligația de plată a prețului de închiriere a unui număr de 179.259 licențe pentru pachete de tip ProDesktop și 6.828 licențe pentru sisteme de operare Windows Server, deși, în concret, necesarul de licențe în raport cu numărul de stații de lucru și servere compatibile cu noile produse software era mai mic.

B. Din Nota de informare cu privire la activitatea în cadrul Comisiei interministeriale de evaluare a opțiunilor strategice cu privire la Acordul Cadru privind utilizarea licențelor Microsoft, numită prin Ordinul MCSI nr. 768/15.10.2012, întocmită la data de 28.12.2012, la nivelul Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, a rezultat faptul că „(...) s-a plătit pentru un număr mult mai mare de licențe închiriate decât numărul de licențe utilizabile în educație. Din recalcularea valorii contractului cu numărul de pachete egal cu numărul de calculatoare (...) a reieșit faptul că a fost angajată o sumă cu 5,4 milioane euro mai mare decât era necesar (...)”. (s.n.)

Diferența de plată între prețul aferent numărului de licențe educaționale prevăzut în contractul de furnizare produse nr. 108/17.08.2011, stabilit în baza adresei nr. 10126/19.01.2011, semnată de domnul ministru Daniel Petru Funeriu, și prețul aferent licențelor educaționale efectiv utilizabile în unitățile de învățământ a constituit pagubă adusă bugetului statului, prin bugetul Ministerului Comunicațiilor și Societății Informaționale.

C. În urma negocierilor purtate între Ministerul pentru Societatea Informațională și D-con.net AG – lider de asociere, în vederea soluționării situației licențelor educaționale neutilizate, a fost încheiat actul adițional nr. 4/28.12.2012 la contractul de furnizare produse nr. 108/17.08.2011, prin care au fost modificate cantitățile aferente produselor software (de la 179.259 la 107.779 licențe pentru pachete de tip Desktop Educațional și de la 6.828 la 5.318 licențe pentru sisteme de operare Windows Server Standard) în raport cu numărul de licențe educaționale efectiv utilizabile, precum și extinderea perioadei dreptului de utilizare a acestora cu 12 luni.

D. Încheierea actului adițional nr. 4/28.12.2012 reprezintă o formă de recuperare a pagubei produse bugetului statului, prin bugetul Ministerului Comunicațiilor și Societății Informaționale, reprezentând prețul aferent licențelor educaționale livrate în baza contractului de furnizare produse nr. 108/17.08.2011 și neutilizate din cauza modului defectuos în care a fost stabilit necesarul, prin adresa Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 10126/19.01.2011, semnată de domnul ministru Daniel Petru Funeriu.

VII. Posibile fapte de natură penală

Având în vedere dispozițiile art. 13 alin. (1²) din *O.U.G. nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție*, cu modificările și completările ulterioare, care reglementează competența materială de efectuare a urmăririi penale, dacă „s-a cauzat o pagubă materială mai mare decât echivalentul în lei a 1.000.000 euro, în cazul infracțiunilor prevăzute la art. (...) 248 și 248¹ din Codul penal”, Corpul de control al primului-ministru va sesiza Direcția Națională Anticorupție, organul de urmărire penală

competent să cerceteze posibilele fapte de natură penală constatate în cadrul acțiunii de control în legătură cu închirierea de licențe educaționale, și anume:

1. Fapta ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului, domnul Daniel Petru Funeriu și a ministrului comunicațiilor și societății informaționale, domnul Valerian Vreme, de a semna și promova spre aprobare „*Nota privind licențele pentru produsele Microsoft utilizate de către Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului în școli*” în care s-a consemnat împrejurarea necorespunzătoare adevărului conform căreia acordul-cadru nr. 32/12.08.2009 încheiat în baza *H.G. nr. 460/2009* „*permite încheierea unui contract subsecvent referitor la suplimentarea numărului de licențe ale MECTS, pentru școli*”, în condițiile în care în H.G. nr. 460/2009 nu a fost reglementată situația licențelor destinate unităților de învățământ, având drept consecință încheierea contractului de furnizare produse nr. 108/17.08.2011, angajament legal în baza căruia Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale a efectuat plăți în sumă totală de 8.825.673,50 EUR, poate întruni elementele constitutive ale infracțiunii de **fals intelectual, prevăzută de art. 289 Cod penal.**

2. Fapta ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului, domnul Daniel Petru Funeriu de a exercita în mod defectuos atribuțiile de serviciu, constând în aceea că a comandat, în mod ferm și imperativ, Ministerului Comunicațiilor și Societății Informaționale, prin adresele Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 10126/19.01.2011 și nr. 12211/05.07.2011, pe care și le-a asumat prin semnare, închirierea unui număr de 179.259 licențe pentru pachete de tip ProDesktop și 6.828 licențe pentru sisteme de operare Windows Server, destinate unităților de învățământ, necesarul de licențe fiind stabilit în mod defectuos, fără a se ține cont de configurația hardware a computerelor în sensul suportării de către acestea a unor produse software superioare față de cele cu care au fost dotate inițial, fiind luate în calcul toate stațiile de lucru și serverele achiziționate în perioada 2001 – 2008, prin programele SEI I – SEI V și RURAL, deși unele nu mai permiteau instalarea noilor produse software datorită configurației hardware, ceea ce a determinat încheierea contractului de furnizare produse nr. 108/17.08.2011, în baza

căruia Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale s-a obligat să plătească prețul aferent numărului total de 179.259 de licențe pentru pachete de tip ProDesktop și 6.828 licențe pentru sisteme de operare Windows Server, mai mare cu 72.990 față de numărul de licențe utilizabile în sistemul educațional în raport cu numărul de computere compatibile cu noile produse software, având drept consecință nașterea obligației de plată a unui preț cu aproximativ 5,4 milioane EUR mai mare decât prețul pentru închirierea licențelor efectiv utilizabile în sistemul educațional, sumă care a constituit pagubă adusă bugetului statului, prin bugetul Ministerului Comunicațiilor și Societății Informaționale, poate întruni elementele constitutive ale infracțiunii de ***abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată, prevăzută de art. 248 Cod penal combinat cu art. 248¹ Cod penal.***

Corpul de control al primului-ministru, ca organ de control administrativ, va sesiza organele de urmărire penală în legătură cu operațiunile sau actele ilicite constatate în urma desfășurării acțiunii de control, care pot întruni elementele constitutive ale unei infracțiuni, urmând ca organul de urmărire penală sau, după caz, instanța de judecată să hotărască asupra existenței sau inexistenței infracțiunii respective și asupra vinovăției.

În vederea valorificării constatărilor și concluziilor menționate în Raportul de control privind verificările efectuate la Ministerul pentru Societatea Informațională și Ministerul Educației Naționale în legătură cu închirierea de licențe educaționale, raportul va fi transmis:

- 1. Direcției Naționale Anticorupție, pentru cercetarea posibilelor fapte de natură penală.**
- 2. Ministerului pentru Societatea Informațională.**
- 3. Ministerului Educației Naționale.**
- 4. Curții de Conturi a României, spre luare la cunoștință.**
- 5. Secretariatului General al Guvernului, spre informare.**
- 6. Cancelariei Primului-Ministru, spre informare.**

La Cancelaria primului-ministru, Secretariatul General al Guvernului, Ministerul pentru Societatea Informațională și Ministerul Educației Naționale se va transmite, în copie, și *Sinteza Raportului de control privind verificările efectuate la Ministerul pentru Societatea Informațională și Ministerul Educației Naționale în legătură cu închirierea de licențe educaționale.*

Ion LAZĂR

Secretar de Stat

Șeful Corpului de control al primului-ministru

Constantin LICA

Director General

Roxana CHIVOIU

Director

Direcția juridică și administrativă

Echipa de control:

Carmen COSTACHE-KREUTZ – consilier coordonator

Mirela MIȘLEA – consilier